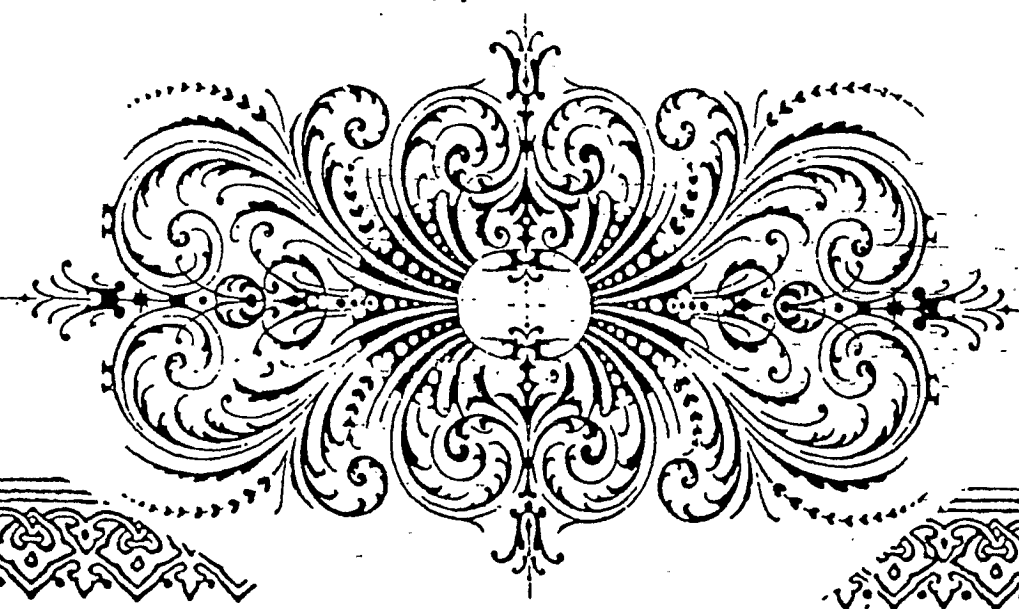

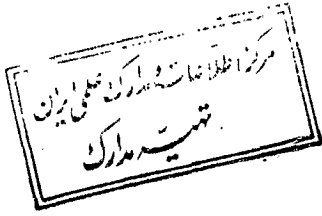
برای دستیابی به متن کامل این پایان نامه
به آدرس زیر مراجعه فرمایید:

<http://irandoc.ac.ir/forms/documentform.aspx?ret=th18530>

مرکز اطلاعات و کتابخانه ملی ایران
تهیه و تدوین

بسم الله الرحمن الرحیم

" بسمه تعالی "

این پایان نامه با عنوان " بررسی رابطه بین مفاهیم انگیزش

(درونی - بیرونی) ، منبع کنترل (درونی - بیرونی) ، و پیشرفت تحصیلی

پسران سال دوم دبیرستانهای شهر گرگان در سال تحصیلی ۷۳-۱۳۷۲ "

در تاریخ ۷۳/۱/۳۰ در جلسه دفاعیه و در حضور هیات محترم داوران متشکل

از : سرکارخانم دکتر مهرانز شهرآرای و جناب آقای دکتر ولی ۰۰۰۱ فرزند

قبول واقع گردید.

استاد راهنما : سرکارخانم دکتر مهرانز شهرآرای

استاد مشاور : جناب آقای دکتر ولی ۰۰۰۱ فرزند

دانشگاه تربیت معلم

دانشکده علوم تربیتی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

موضوع :

" بررسی رابطه بین مفاهیم انگیزش (درونی-بیرونی)، منبع کنترل (درونی-

بیرونی) و پیشرفت تحصیلی پسران سال دوم دبیرستانهای شهر گرگان در سال

تحصیلی ۷۳ - ۱۳۷۲ "

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر مهنراز شهرآرایی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر ولی الله فرزاد

پژوهشگر:

رمضان حسن زاده دیبیزج

۱۳۷۳

۱۸۵۳۰

تقدیم به :

-مادر مرحومه ام

-پدر مهربانم

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
الف	چکیده
ب	تشکر و قدردانی
	فصل اول : طرح تحقیق
۱	مقدمه
۵	تعریف موضوع تحقیق
۶	اهداف تحقیق
۶	- اهداف کلی
۷	- اهداف ویژه
۷	فرض های ویژه تحقیق
۷	روش انجام تحقیق
۸	ضرورت و اهمیت موضوع تحقیق
۱۳	تعریف واژه ها و اصطلاحات
	فصل دوم : ادبیات تحقیق
	الف : انگیزش
۱۹	مقدمه و تاریخچه
۲۵	ارتباط انگیزش با سن
۲۷	اثرات منفی پاداش بیرونی بر انگیزش درونی
۳۴	مزایای انگیزش درونی
۳۶	جنبه های مختلف انگیزش درونی
۴۰	بیشینه کردن انگیزش درونی

صفحه	عنوان
	ب : منبع کنترل
۴۶	مقدمه وتاریخچه
۴۶	منبع کنترل درونی - بیرونی
	فصل سوم : روش تحقیق
۵۳	مقدمه
۵۴	روش انجام تحقیق
۵۵	جامعه آماری
۵۵	نمونه آماری (آزمو دنیها و چگونگی روش گزینش آنها)
۶۰	روش جمع آوری اطلاعات ونوع وسیله جمع آوری
۷۰	متغیرهای مستقل ووابسته
۷۰	روش آماری
	فصل چهارم : تجزیه وتحلیل اطلاعات
۷۲	مقدمه
۸۰	آزمون فرضیه ها (فرض ها)
	فصل پنجم : خلاصه تحقیق ونتیجه گیری
۸۹	مقدمه
۹۰	خلاصه تحقیق
۹۱	نتیجه گیری
۹۴	محدودیت های تحقیق
۹۶	پیشنهادات برای پژوهشهای آتی
	منابع
۹۷	- فارسی

۱۰۰

-انگلیسی

۱۰۵

-پایان نامه ها

پیوست ها

- پرسشنامه ، انگیزش درونی

- مقیاس منبع کنترل درونی - بیرونی راتر

- معرفی نامه ، دانشگاه تربیت معلم به اداره ، آموزش و پرورش گرگان

فهرست جداول

شماره جدول	عنوان جدول	صفحه
۱	مشخصات نمونه ها	۵۷
۲	شغل پدران دانش آموزان (نمونه ها)	۵۸
۳	میزان تحصيلات پدران دانش آموزان (نمونه ها)	۵۹
۴	همبستگی دورشته ای سئوالات مقياس منبع كنترل درد و نمونه آمريكايي و ايراني	۶۳
۵	توزيع فراوانی نمرات انگيزش درونی	۷۴
۶	شاخصهای مقدار متوسط و پراكنندگی نمرات انگيزش درونی	۷۵
۷	توزيع فراوانی نمرات منبع كنترل درونی	۷۶
۸	شاخصهای مقدار متوسط و پراكنندگی نمرات منبع كنترل درونی	۷۷
۹	توزيع فراوانی نمرات پيشرفت تحصيلی	۷۸
۱۰	شاخصهای مقدار متوسط و پراكنندگی نمرات پيشرفت تحصيلی	۷۹
۱۱	همبستگی بين متغيرها در سه رشته ء تحصيلی	۸۱
۱۲	تحليل واريانس	۸۴
۱۳	همبستگی بين متغيرها در رشته علوم انسانی	۸۶
۱۴	همبستگی بين متغيرها در رشته علوم تجربی	۸۷
۱۵	همبستگی بين متغيرها در رشته رياضی فيزيك	۸۸

فهرست شکلهـا

شماره شکل	عنوان شکل	صفحه
۱	اثر ارائه وعدم ارائه پاداش بیرونی بر انگیزش درونی	۳۱

چکیده :

موضوع تحقیق " بررسی رابطهٔ بین مفاهیم انگیزش (درونی - بیرونی)، منبع کنترل (درونی - بیرونی)، و پیشرفت تحصیلی پسران سال دوم دبیرستانهای شهرگرگان در سال تحصیلی ۷۳ - ۱۳۷۲ " است .

اهداف تحقیق، بررسی و تعیین میزان رابطهٔ بین انگیزش درونی و پیشرفت تحصیلی، بررسی و تعیین میزان رابطهٔ بین منبع کنترل درونی و پیشرفت تحصیلی، بررسی و تعیین میزان رابطهٔ بین منبع کنترل درونی، انگیزش درونی و پیشرفت تحصیلی می باشند .
جامعهٔ آماری عبارت است از کلیه دانش آموزان سال دوم دبیرستانهای پسرانهٔ شهرگرگان که در سال تحصیلی ۷۳-۱۳۷۲ مشغول به تحصیل می باشند .

نمونهٔ آماری عبارت است از ۱۵۰ دانش آموز در سه رشته تحصیلی: ریاضی فیزیک، علوم تجربی و علوم انسانی، که بطور تصادفی از بین دبیرستانهای شهرگرگان انتخاب شده اند (از هر رشتهٔ تحصیلی تعداد ۵۰ دانش آموز) .

برای جمع آوری اطلاعات، از مقیاس کنترل درونی - بیرونی راتر، پرسشنامه انگیزش درونی که یک ابزار محقق ساخته است، و معدل سه درس فارسی (کتبی)، ریاضیات و زیست - شناسی در ثلث سوم دانش آموزان استفاده شده است .

فرض های تحقیق عبارتند از :

- ۱ - بین انگیزش درونی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطهٔ مثبت وجود دارد .
- ۲ - بین منبع کنترل درونی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطهٔ مثبت وجود دارد .
- ۳ - بین انگیزش درونی، منبع کنترل درونی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطهٔ مثبت وجود دارد .

نتایج و یافته های تحقیق فرض های ۱ و ۲ را مورد تایید قرار داده و فرض ۳ را رد کردند .

تشکر و قدردانی :

انسان در انجام هر کاری، و مخصوصاً " انجام کار تحقیقاتی و پژوهشی، همواره محتاج و نیازمند کمک و مساعدت افراد خاص است که اگر همکاری و مشارکت و راهنمایی آنها نباشد بالطبع در انجام آن کار فرد دچار مشکل و مساله خواهد شد. در انجام تحقیق فعلی نیز محقق برخوردار از لازم و واجب می داند که از همکاری عده ای خاص تشکر و قدردانی نماید.

از استاد بزرگوارم سرکار خانم دکتر مهرناز شهرآرای که به این حقیر افتخار راهنمایی در انجام این پایان نامه راداده و بار غبت فراوان و علاقه و وافر و تیزبینی و دقت علمی خاص خود مراد را این زمینه یاری کرده اند، کمال تشکر و قدردانی را می نمایم.

همچنین، از زحمات و تلاشهای بیدریغ استاد ارجمند جناب آقای دکتر ولی الله فرزند، که به حق از اساتید برجسته بوده و با حوصله و وسعه صدر مراد در مراحل مختلف تحقیق یاری نموده اند، کمال تشکر و قدردانی را می نمایم.

از سرکار خانم دکتر پروین کدیور استاد بزرگوارم به خاطر راهنماییهای ارزنده شان سپاسگزارم.

در اینجا باید از همکاری و مساعدت رئیس اداره آموزش و پرورش گرگان (آقای کیا پور) و همچنین مسئولین دبیرستانهای شهدا (آقای خلیلی نژاد)، باهنر (آقای ژند) و شهید بهشتی (آقای کاتبیان) که در انجام این تحقیق از هرگونه مساعدت و همکاری دریغ نکرده اند، تشکر نمایم.

در نهایت، از کلیه کسانی که به نوعی مراد را انجام این رساله راهنمایی و کمک کرده اند

قدردانی می کنم.

رمضان حسن زانه دیبج

فصل اول

" طرح تحقیق "

*****
*****

چرا بعضی از دانش آموزان مشتاقانه به تکالیف آموزشی رومی آورند و در انجام تکالیف آموزشی محوله از خود سخت کوشی نشان می دهند، و حال آنکه، بعضی دیگر، از تکالیف آموزشی اجتناب می کنند یا از روی بی علاقی به انجام آنها مبادرت می ورزند؟ چرا بعضی از دانش آموزان از یادگیری در مدرسه و خارج از مدرسه لذت می برند و از پیشرفتشان خشنود می شوند، در حالی که، بعضی دیگر، نسبت به یادگیری آموزشی چنین احساسی ندارند؟ اینها سئوالات انگیزشی اند و برای یادگیری دانش آموزان تلویحات مهمی را در بر دارند.

بررسی‌ها نشان می دهند که انگیزش یکی از عوامل اصلی رفتار است و در تمام رفتارها از جمله یادگیری، عملکرد، ادراک، دقت، یادآوری، فراموشی، تفکر، خلاقیت و هیجان اثر دارد (براهنی، ۱۳۶۳).

به طور کلی، انگیزش را می توان بعنوان نیروی محرك فعالیتهای انسان و عامل جهت دهنده آن تعریف کرد.^۱ انگیزش را به موتور و فرمان اتومبیل تشبیه کرده اند و در این مقایسه، نیرو و جهت مفاهیم عمده انگیزش هستند^۲ (گیچ و برلینر، ۱۹۸۴).

انگیزش را به انگیزش درونی و بیرونی تقسیم بندی کرده اند.^۳ در انگیزش درونی، دانش آموزان به خاطر چالش انگیزی، پیچیدگی، و ناهمخوانی تکلیف یا به دلیل اینکه تکلیف احساسات شایستگی، تسلط، کنترل یا خودمختاری را فراهم می کند، کوشش خود را به کار می اندازند (باتلر، ۱۹۸۸، دیسی و ریان، ۱۹۸۵، گاتفرید، ۱۹۸۵، لپر، ۱۹۸۵، ۱۹۸۸، به نقل از نیوبای، ۱۹۹۱).

-
1- motivation	2- Gage	3- Berliner	4- Intrinsic
5- Extrinsic	6- Butler	7- Deci	8- Ryan
9- Gorrfried	10- Lepper	11- Newby	

در انگیزش بیرونی، دانش آموزان برای بدست آوردن آنچه که مورد علاقه شان می باشد، تلاش و کوشش خود را افزایش می دهند. در چنین موردی، تکلیف بعنوان وسیله‌ای برای بدست آوردن شیئی مورد علاقه محسوب می شود (لپر، ۱۹۸۸).

گروهی از نظریه پردازان اسنادی، از جمله راتر^۲ (۱۹۸۸) معتقدند که افراد موفقیتها و شکستهای خود را بابه عوامل شخصی و بابه عوامل محیطی نسبت می دهند. از این رو، دو منبع مهم کنترل یکی درونی و دیگری بیرونی را شناسایی کرده اند. این نظریه به نظریه منبع پیامکان کنترل شهرت^۳ دارد (سیف، ۱۳۶۸).

این نظریه، که واضع آن جولیان راتر (۱۹۶۶) است، درباره نظام اعتقادی افراد در رابطه با منابع تقویتی تدوین شده است. فرض بر این است که افراد از لحاظ اعتقاد ب سه منابع کنترل به دو دسته زیر تقسیم می شوند:

۱- گروهی که موفقیتها و شکستهای خود را به شخص خود، و ۲- گروهی که موفقیتها و شکستهای خود را به عوامل محیطی بیرون از خود نسبت می دهند (سیف، ۱۳۶۸).

گروهی که موفقیتها و شکستهای خود را به کوشش یا توانایی شخص خود نسبت می دهند، افراد دارای منبع کنترل درونی نامیده شده اند، و گروهی که موفقیتها و شکستهای خود را معمولاً^۴ به عوامل بیرون از خود (بخت و اقبال یا سطح دشواری تکلیف) نسبت می دهند، افراد دارای منبع کنترل بیرونی نام گرفته اند.^۵

1- Attribution

2- Rotter

3- locus of control

4- Internal locus of control

5- External locus of control

افرادی که دارای منبع کنترل درونی هستند، معتقدند که رویدادهای مثبت زندگی در نتیجهٔ نقشه ریزی دقیق و کوشش پیگیر خود آنها بدست می آید، به همین خاطر، برای اعمال رفتار و پیامدهای ناشی از آن قبول مسئولیت می کنند. برای مثال، دانش آموز دیر رسیدن به کلاس درس را به دیر از خانه خارج شدن نسبت می دهد. به عوامل مبهم بیرونی (سیف، ۱۳۶۸) .

از سوی دیگر، افرادی که دارای منبع کنترل بیرونی هستند، بین رفتار خود و رویدادها هیچگونه رابطهٔ علت و معلولی نمی بینند و بخت و اقبال، تصادف، یا اشخاص دیگر را مسئول نتایج رفتار خود می دانند، در نتیجه برای اعمال رفتار خود قبول مسئولیت نمی کنند. بنابراین، دانش آموزی که در یک درس نمره کم گرفته باشد، ممکن است چنین استدلال کند که نمره کم او ناشی از غرض ورزی معلم بوده است (همان منبع) .